

**Posudek bakalářské práce Barbory Břenkové *Italské somatické frazémy a jejich české ekvivalenty*,
Ústav románských studií FFUK, ak. r. 2019/2020**

Barbora Břenková se svou bakalářskou prací zapojila do výzkumu, jehož cílem bylo ověřit, jaké možnosti, anebo naopak nástrahy přináší využití jazykových korpusů při práci na frazeologickém slovníku a zda by myšlenka korpusově založeného italsko-českého slovníku frazeologismů byla vůbec proveditelná. Dlužno podotknout, že geneze této – a ráda bych hned zpočátku podotkla, že výborné – práce byla poměrně dlouhá: výzkum navazuje na předchozí pokusy v rámci frazeologického semináře a už samotná tvorba hesel byla poměrně časově náročná. K tomu se autorka rozhodla podstatně rozšířit úvodní teoretickou část: tyto úpravy si dokonce vyžádaly prodloužení studia, ale jsem přesvědčena, že to nebyl ztracený čas, neboť práce ve finální podobě svým rozsahem i zpracováním převyšuje obvyklý standard bakalářských prací, prokazuje diplomantčinu schopnost samostatně pracovat se sekundární literaturou, selektovat a interpretovat získaná data a je nesporným dokladem jejího odborného růstu.

Jak už bylo zmíněno, práce – která i s přílohou (vlastním glosářem) – obsahuje 77 stran, je rozdělena na část teoretickou, v níž autorka definuje některé základní pojmy související s frazeologií a idiomatikou, pokouší se postihnout rozdílné přístupy k frazeologii v českém a italském lingvistickém a obecně kulturním kontextu a věnuje se též specifikům somatické frazeologie. Aplikační část potom představuje metodologii práce a použité zdroje, komentuje problémy, s nimiž se autorka při zpracování hesel potýkala, a shrnuje poznatky, k nimž v jednotlivých krocích dospěla. Následuje příloha, která není jen ilustrativním materiálem, nýbrž vlastním výsledkem výzkumu, a obsahuje italsko-český slovníček frazémů s klíčovými slovy *orecchio*, *bocca*, *naso*. Kromě italských frazémů a jejich českých protikladů jsou zde uvedeny i některé syntagmatické i paradigmatické varianty italských frazémů nalezené v korpusech, frekvenční údaje a příkladové věty.

Za hlavní přínos práce považuji to, že se zde autorka pokusila ověřit skutečné používání vybraných somatických frazémů v současné italštině: korpusový výzkum ukázal, že mnohé frazémy, které jsou ve frazeologických slovnících tradičně uváděny, již v současném úzu nemají téměř místo, zatímco jiné se naopak zdají být velmi frekventované. Autorce se také podařilo zmapovat některé varianty italských frazémů (především užívání různých předložek, různých sloves, určitého, neurčitého či nulového členu nebo opozice jednotného a množného čísla). Diplomantka zároveň s využitím dostupných zdrojů (korpusy, překladové slovníky, Slovník české frazeologie a idiomatiky) přiřadila k italským frazémům jejich možné české ekvivalenty. Nepochybně zajímavé i jsou autorčiny postřehy postihující problémy spjaté s tvorbou hesel frazeologického slovníku (klasifikace frazémů, zaznamenávání variant, neshodnost odlišení frazémů verbálních od adverbálních, problémy ekvivalence atp.) a cenná je i kontrastivní analýza frazémů v rámci jednotlivých hesel, kterou uzavírá přehledné shrnutí, obsahující řadu otázek i podnětů pro budoucí výzkum.

Ráda bych vyzdvihla také pěknou stylistickou úroveň textu a velmi dobrou orientaci autorky v terminologii.

Jako námět k diskuzi u obhajoby níže uvádím několik otázek a komentářů:

S. 10-11: Kolokabilita i (sémantická) kompatibilita jsou v textu definovány téměř shodně, jako „spojitelnost (kombinovatelnost) slov“. Zde by bylo vhodné upřesnit, že nejde o synonyma (ani o kategorie na stejné úrovni), nýbrž že sémantická kompatibilita je předpokladem kolokability.

S. 14-15: Pojetí kolokací v italštině: bylo by dobré zmínit, že na rozdíl od Čermáka Ježková idiomatická spojení za kolokace nepovažuje, neboť význam je v nich údajně konstruován zcela odlišným způsobem: tento názor – ostatně dosti diskutabilní – prezentuje např. in *Lessico: Classi di parole, strutture, combinazioni*, s. 199.

S. 20: *Essere in gamba* znamená *nebýt žádné ořezávátko*?

S. 28: Bylo by dobré zde vysvětlit, co znamenají zkratky (DEM, DISC) a číslo v závorce.

S. 31: Zde souhlasím s tvrzením, že 5. díl SČFI, Onomaziologický slovník, „ve vyhledávání postupuje od významu k formě“, nerozumím však tomu, jak se „způsobem použití podobá spíše překladovým slovníkům“?

S. 33: Dotaz k vyhledávání v Čermákově SČFI: Jakým způsobem byly ekvivalentní české frazémy dohledávány? Pouze pod příslušným českým klíčovým slovem, odpovídajícím italskému frazému? Autorka dále píše: „U spojení, která nešla přeložit somatickými frazémy, jsme hledali české ekvivalenty v Onomaziologickém slovníku.“ Zde byly nalezeny i jiné somatické frazémy než ty, které obsahují slova ucho, pusa, nos?

S. 34, pozn. 73: Autorka dělí frazémy v glosáři podle Čermákova vzoru na nominální, verbální, adverbiální a větné. Osobně bych vzhledem k tomu, že jde o klasifikaci italských frazémů, upřednostňovala tradiční dělení italské, tj. především bych rozlišovala frazémy nominální (substantivní) od adjektivních.

S. 37 Kladu si otázku, zda *duro d'orecchio / d'orecchi* je skutečně lepší řadit mezi frazémy verbální, a nikoli adjektivní (dle autorky nominální). Pojí-li se s frazémem téměř výhradně sloveso *essere*, má zde vlastně charakter spony, a frazém má tudíž i v tomto případě rysy spíše adjektivní (nehledě na to, že se nepochybně vyskytuje i bez slovesa).

Bakalářskou práci Barbory Břenkové k obhajobě jednoznačně doporučuji a navrhuji hodnocení *výborně*.

V Praze dne 4. 6. 2020

PhDr. Zora Obstová, Ph.D.
vedoucí bakalářské práce